

+

Keskkonnamõju eelhinnang

Kuivastu küla Merevälja detailplaneeringule

Sissejuhatus

Kuivastu küla Merevälja katastriüksuse (katastritunnus 47801:008:0147, pindala 18514 m²) maaüksuse omanik on esitanud avalduse detailplaneeringu algatamiseks. Detailplaneeringu eesmärgiks on suvila ja kõrvalhoone rajamine ning selle võimaldamiseks ranna ehituskeeluvööndi vähendamine. Tulenevalt asjaolust, et kavandatud tegevuse elluviimiseks on vajalik ehituskeeluvööndi ulatuse vähendamine, on tegemist üldplaneeringut muutva detailplaneeringuga.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 33 lg 2 ja planeerimisseaduse (PlanS) § 124 lg 6 sätestavad üldplaneeringut muutva detailplaneeringu koostamisel kohustuse anda eelhindang ja kaaluda keskkonnamõtjude strateegilise hindamise (KSH) algatamise vajadust. Lisaks tuleb eelhindangu koostamise vajadus ka KeHJS § 33 lg 1 p 4, mille kohaselt tuleb algatada keskkonnamõtju strateegiline hindamine kui strateegiline planeerimisdokument on aluseks tegevusele, mille korral ei ole objektiivse teabe põhjal välistatud, et sellega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile, ja mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole kaitse korraldamiseks otseselt vajalik. Kuna planeeringuala asub hoiuala vahetus läheduses, tuleb võimaliku mõju väljaselgitamiseks koostada keskkonnamõtjude eelhindang.

Keskkonnamõtju on oluline, kui see võib eeldatavalt ületada mõjuala keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara (KeHJS § 2²).

Keskkonnamõtju eelhindamisel lähtutakse KeHJS § 33 lõikes 4 esitatud kriteeriumitest.

Kuivastu küla Merevälja maaüksuse detailplaneeringu eesmärk ja kavandatava tegevuse lühikirjeldus

Planeeringu eesmärgiks on kinnistule suvila ja abihoone ning vajalike tehnorajatiste (puurkaev, reovee kogumismahuti/omapuhasti) rajamine. Mõlemad hooned on kavandatud alla 20 m² ehitusaluse pinnaga ja vähem kui 5 m kõrgusena. Juurdepääs hoonestusalale soovitakse rajada mööda olemasolevat pinnasteed.

Planeeringuga määratakse katastriüksuse ehitusõigus ja arhitektuursed tingimused hoonete rajamiseks, katastriüksuse sihtotstarbed, liikluskorralduse põhimõtted, tehnovõrkude, trasside ja tehnorajatiste asukohad, haljastuse põhimõtted ja ulatus, seadustest ja teistest õigusaktidest tulenevate kitsenduste ja servituutide ulatus jms ning seatakse keskkonnaningimused planeeringuga kavandatu elluviimiseks.

Kavandatava tegevusega kaasneb maa, vee, ehitusmaterjalide ja energia kasutamine. Tegevusega ei planeerita suuremahulist loodusvarade kasutamist. Kavandatud tegevusega ei kaasne tervist ega keskkonda kahjustavate materjalide ja ainete kasutamist, ladustamist ega transporti. Kavandatava tegevuse puhul tekivad jäätmed hoone ehitamisel (ehitusjäätmed, olmejäätmed) ning ehitusjärgsel perioodil. Ehitusjärgselt tekkivad jäätmed on enamikus olmetegevuse käigus tavapäraselt tekkivad jäätmed. Nii ehitusaegne kui ehitusjärgne jäätmekäitlus tuleb korraldada vastavalt kehtivale valla jäätmehoolduseeskirjale.

Kavandatava tegevus ei oma eeldatavalt olulist koosmõju teiste tegevustega lähipiirkonnas.

Seotus teiste strateegiliste planeerimisdokumentidega

Planeeringualal kehtib Muhu Vallavolikogu 15.06.2022.a otsusega nr 48 kehtestatud Muhu valla üldplaneering. Muhu valla üldplaneeringuga ei ole planeeringualale reserveeritud ühtegi maakasutuse juhtotstarvet. Üldplaneeringu kohaselt on piirkondades, kus ehitustegevus on lubatud, kuid pole määratud juhtotstarvet, soovituslik suund eelkõige elamumajandus, puhkemajandus, mahepõllumajandus, kohalikel traditsioonidel põhinev väiketootmine ja -ettevõtlus.

Muhu valla üldplaneeringu kohaselt asub planeeringuala Võiküla väärtuslikel maastikel, suures osas kohaliku tähtsusega põllumaal ning vähesel määral Suure väina püsiühenduse tarbeks reserveeritud trassikoridori alal.

Võiküla väärtuslik maastik on hinnatud nii kultuurilis-ajaloolise ja identiteediväärtusega kui esteetilise ja puhkeväärtusega maastikuks. Väärtuslikel maastikel on oluline hoida traditsioonilist maastikustruktuuri (üldine asustusmuster, külade struktuur, teedevõrgustik ja maastiku väikeelemendid). Oluline on põllu-, heina- ja karjamaade kasutuses hoidmine. Uusi ehitisi ja maakasutust tuleb sobitada vanade ehitustega nii, et need moodustaksid ehitusliku ja visuaalse terviku. Merega piirnevatel maastikel peab kavandatava uushoonestuse asukoht olema võimalikult vähe eksponeeritud ega tohi häirida vaateid merelt või merele. Hoonete ja rajatiste kõrgus ei tohi üldjuhul kõrghaljastuse olemasolul seda ületada.

Kohaliku tähtsusega põllumajandusmaa määramise esmane eesmärk üldplaneeringus on toetada saarele omase külamaastiku ja põldude struktuuri säilitamist, aga ka maade põllumajanduslikus kasutuses hoidmine. Kohaliku tähtsusega põllumajandusmaid üldjuhul ei hoonestata, kuid põhjendatud juhtudel ning võttes arvesse üldplaneeringus sätestatud tingimusi, võib põllumassiivi servaalale lubada ühe elamu ja abihoonete rajamist küla struktuurist lähtuvalt.

Muhu valla üldplaneeringuga on Suure väina püsiühenduse rajamiseks määratud püsiühenduse trassi koridoride maismaa osa põhimõttelised asukohad. Püsiühenduse asukoht määratakse riigi eriplaneeringuga. Vabariigi Valitsuse 18.06.2020. a korraldusega nr 213 on algatatud Suure väina püsiühenduse ja selle toimimiseks vajaliku taristu riigi eriplaneering. Eriplaneering hõlmab ka Merevälja detailplaneeringu ala.

Muhu valla üldplaneeringu kohaselt säilib püsiühenduse trassi koridori alal üldplaneeringu kohane maakasutus koos sellel lubatud tegevustega kuni püsiühenduse täpsema asukoha määramiseni. Trassikoridori alal tuleb säilitada maa senine sihtotstarve. Üldplaneeringus mittekajastuvate teede, tehnovõrkude ja -rajatiste asukoha määramine püsiühenduse trassi koridoride alal toimub koostöös Transpordiametiga. Merevälja detailplaneeringuga kavandatav hoonestusala soovitakse rajada olemasoleva hoonetekompleksi kõrvale, reserveeritud trassikoridorist välja jäävale alale.

Muhu valla üldplaneeringu kohaselt peavad uued hooned sobituma visuaalselt ja ruumiliselt ümbruskonna miljöosse. Järgida tuleb hoonete traditsioonilist paigutust teiste hoonete ja teede suhtes ning hoonestuse kavandamisel tuleb lähtuda väljakujunenud külatüübist. Lähtuvalt eelnevast tuleb detailplaneeringuga leida lahendus, mis vastab üldplaneeringuga sätestatud ruumilise arengu põhimõtetele ning tagab hoonete ja rajatiste sobitumise konkreetse piirkonna arhitektuurse ilme ja miljöoga.

Planeeringuala asub valdavas ulatuses Läänemere ranna ehituskeeluvööndis, kus on keelatud uute hoonete ja rajatiste ehitamine. Planeeringust lõuna poole jäävate kinnistute osas on Muhu valla üldplaneeringuga ehituskeeluvööndit vähendatud.

Vastavalt looduskaitseaduse § 40 sätestatule võib ehituskeeluvööndi vähendamine toimuda Keskkonnaameti nõusolekul, üldplaneeringut muutva detailplaneeringu alusel, arvestades ranna kaitse eesmärgi ning lähtudes taimestikust, reljeefist, kõlvikute ja kinnisasjade piiridest, olemasolevatest teede- ja tehnovõrkudest ning väljakujunenud asustusest. Ehituskeeluvööndi vähendamiseks nõusoleku andmine on erandlik otsus ja vööndi vähendamine on võimalik vaid juhul, kui see on tulenevalt ranna kaitse eesmärkidest põhjendatud. Vastavalt Muhu valla üldplaneeringule on mere rannal ehituskeeluvööndi vähendamise olulisim argument olemasolev või ajalooline asustus. Tulenevalt vajadusest vähendada ehituskeeluvööndit, on tegemist üldplaneeringut muutva detailplaneeringuga.

Merevälja katastriüksus piirneb vähesel määral Kuivastu sadama katastriüksusega (47801:008:0753), mille osas on Muhu Vallavolikogu 17.08.2022. a otsusega nr 55 kehtestatud Kuivastu sadama detailplaneering. Planeeringu eesmärgiks oli Kuivastu sadama territooriumi funktsionaalsemaks muutmise ning maakasutus- ja ehitustingimuste määramine. Planeeringulahendust ei ole veel asutud ellu viima.

Mõjutatava keskkonna kirjeldus

Merevälja kinnistu asub Muhu saare idaosas, Kuivastu külas. Eelhinnangu illustreerivad fotod pärinevad 11.01.2023. a paikvaatluselt.

Merevälja maaüksuse kõlvikuline koosseis on:

haritav maa - 13585 m²

looduslik rohumaa - 991 m²

muu maa - 3938 m²

Juurdepäas Merevälja kinnistule on kuni Mihkli katastriüksuse (katastriüksuse tunnus 47801:008:0026) põhjapiirini kavandatud mööda avalikus kasutuses olevat Bukino teed (teeregistri nr 4780237) ning edasi mööda Mere (47801:008:0421) ja Merevälja katastriüksusel kulgevat eraomanduses olevat pinnasteed. Merevälja kinnistu piirneb põhja ja lääne suunas hoonestamata Männiku katastriüksusega (47801:008:0146) ning lõuna suunas hoonestamata Uue-Kõrtsi (47801:008:0108) ja hoonestatud Jaani-Laasu (47801:008:0211), Tuule (47801:008:0429), Tamme (47801:008:0009), Mere (47801:008:0421) ja Kuivastu sadam (47801:008:0753) katastriüksustega. Idast piirneb katastriüksus merega.

Merevälja kinnistu hoonestus soovitakse rajada ca 130 m kaugusele rannajoonest, ligikaudu samale joonele Jaani-Laasu kinnistul asuvate hoonetega.

Merevälja maaüksus on lauge, mere poole langeva reljeefiga. Maapinna kõrgus ulatub krundi lääneosas 4 meetrini merepinnast. Soovitud hoonestuse asukohas on maapinna kõrguseks ca 3 m merepinnast. Maaüksuse idapoolne, merega piirnev osa on madal (alla 1 m merepinnast).

Valdav osa planeeringualast on kasutusel püsirohumaana, mille korrashoiuks on varasemalt taotletud PRIA toetusi. Tegemist on inimtegevuse poolt mõjutatud alaga. Kinnistu merepoolne osa on looduslikus seisundis ja ei ole aktiivses kasutuses. Mereäärsel kinnistu osal kasvavad üksikud puud, ülejäänud kinnistu osa on valdavalt lage, mõned põõsad ja puud kasvavad kinnistu lõunapiiril. Kinnistu lõunaservas kulgeb pinnasteed, mida soovitakse kasutada ka kavandatavale hoonestusalale juurdepääsuks. Kinnistu idaosas eraldab põllumaa ja loodusliku rohumaa kõlvikuid pinnasteed, mida kasutatakse juurdepääsuks põhjasuunas paiknevatele hoonestamata kinnistutele.

Joonis 1: Detailplaneeringuala ortofotol (Maa-amet)

Merevälja maaüksus asub suures osas Läänemere ranna piirangu- ja ehituskeeluvööndis. Ehituskeeluvööndist välja jääb ligikaudu 3350 m² suurune ala.

Keskkonnaregistrisse kantud kaitstavate liikide leiukohti kinnistul ei ole, samuti ei ole inventeeritud nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitse kohta (loodusdirektiivi) I lisas nimetatud elupaigatüüpe.

Vähesel määral (ca 342 m² ulatuses) jääb kinnistu idaserv Väinamere hoiualale.

Planeeringuala paikneb kaitsmata põhjaveega alal. Soovitud hoonestusala asub alal A2, kus moreenikihi paksus on kuni 2 meetrit (allikas: Rein Perensi ja Tambet Kikase 2013. aasta aruanne „Muhu saare põhjavee kaitstuse digitaalse kaardi koostamine“). Reostatud pinnase kohta andmed puuduvad.

Tegevusega eeldatavalt kaasnev mõju

Tegevusega kaasnevad mõjud võib jagada kahte ossa: ehitamisaegsed mõjud ja ehitusjärgsed mõjud. Ehitusaegsed mõjud on lühiajalised ja lõppevad enamasti hoone või rajatise valmimisega. Planeeringualale ei kavandata keskkonnaohtlike või keskkonda reostavate objektide rajamist, milledest tulenev keskkonnamõju võiks kanduda üle senise maaüksuse piiride.

Pilt 1: vaade kavandatavale juurdepääsule Mere kinnistult

Mõju põhja- ja pinnaveele

Maaüksustele rajatavate hoonete veevarustus on kavandatud kas lokaalsena individuaalse puurkaevu rajamisega või liitudes Kuivastu sadama ühisveevärgiga. Põhjavee tarbimist ei kavandata eeldatavalt määral, mis võiks põhjustada piirkonnas kaevude veetaseme märgatavat langust. Keskkonnaregistri puurkaevude registri (VEKA) andmetel paiknevad lähimad puurkaevud ca 400 m kaugusel Kuivastu sadama territooriumil. Analüüsides VEKA andmeid

olemasolevate puurkaevude kohta, ei ole eeldatavalt ohtu soolase vee sissetungiks kaevu, küll võib olenevalt kaevu sügavusest vesi olla rauarohke.

Põhjavee kvaliteedile võivad mõju avaldada rajatavad reoveekäitlussüsteemid, mistõttu tuleb tekkiva reovee käitlemiseks läbi detailplaneeringu ja projekteerimise leida majapidamiste nõuetele ja keskkonnanõuetele vastav lahendus. Lähtuvalt põhjavee kaitstuse astmest (kinnistu asub kaitsmata põhjaveega alal) on kavandatud hoonetes tekkiva reovee kogumiseks ja käitlemiseks kaks varianti: sobiva suurusega kinnine reoveemahuti, mida tühjendatakse vastavat vedaja kaarti omava vedaja poolt nõuetekohaselt või biopuhasti. Reovee käitlemise lahendamisel tuleb muuhulgas arvesse võtta veeseaduses ja selle alamaktides sätestatud nõudeid (sh keskkonnaministri 08.11.2019 määrus nr 61). Vastavalt kehtivale Muhu valla reovee kohtkäitluse ja äraveo eeskirjale on omapuhasti kavandamisel enne puhasti rajamist vajalik hüdrogeoloogi eksperthinnang planeeritavale puhasti lahendusele - heitvee immutamise võimalikkus selgitatakse välja kinnistupõhiselt.

Nii kinnise kogumismahuti kui omapuhasti puhul on tegemist kontrollitud süsteemidega, mille korrektse toimimise puhul negatiivne mõju ümbritsevale keskkonnale (ning põhjaveele) eeldatavalt puudub ja võib tekkida vaid avariolukordades. Ehitustegevuse käigus on veevõtt (ja reoveeteke) eeldatavalt minimaalsed, peamiselt kaasnevad need ehitajate olmetegevusega. Mõju põhja- ja pinnaveele võib ehitustegevuse käigus avalduda vaid hädaolukorras, kui juhtub õnnetus kemikaalide või kütuste ladustamisel ning käitlemisel ja leke jõuab põhjavette või rannikumerre. Normaalses tingimustes nii ehitustegevuse käigus kui ka edaspidisel hoonete kasutusel reostusohu ei ole ning hädaolukordade teket tuleb kõigi vahenditega ennetada ja vältida.

Pilt 2: vaade kavandatavale ehitusalale Merevälja kinnistul

Mõju pinnasele, taimestikule ja loomastikule

Peamine mõju pinnasele kaasneb hoonete rajamise etapis. Ehitustegevuse käigus on oht pinnase saastamiseks territooriumil ladustatavate ja kasutatavate kemikaalidega (nt kütused). Ehitustegevuse käigus hävineb paratamatult haljastus rajatavate hoonete alusel alal ning ka vahetus naabruses võib ehitustehnika tallamise ja materjalide ladustamise tõttu kahjustuda osa alustaimestikku. Eskiislahenduse kohaselt kavandatakse hooned haritava maa kõlviku servaalale, mis on läbi harimise inimtegevusest mõjutatud. Peale hoonete rajamist ja kasutuselevõttu õuema osakaal suureneb ning haritava maa osakaal väheneb. Detailplaneeringuga hoonestusala määramisel tuleb tagada, et põllumassiiv ei killustuks ning oleks võimalikult suures osas haritav.

Kavandatud tegevusel puudub eeldatavalt oluline mõju piirkonna loomastikule, loomade poolt aktiivselt kasutatavaid radu teadaolevalt maaüksusel ei ole. Hoonestus on kavandatud naaberkinnistu hoonestuse vahetusse lähedusse, mistõttu laias laastus piirkonna maakasutus ei muutu.

Mõju välisõhu seisundile

Peamine mõju välisõhule kaasneb hoonete, rajatiste ja vajalike tehnovõrkude rajamise etapis ning on lühiajaline ja ajutise iseloomuga. Ehitustegevuse käigus tekib müra ehitusmaterjalide vedamisel ja mehhanismide tööst. Selline mürateke kaasneb pea iga ehitusega. Heitmed välisõhku tulenevad ehitustegevusega kaasnevast tolmust ja sisepõlemismootorite tööst. Kehtivate nõuete kohases tehnilises korras olevate mootorsõidukite korral ei ole heitgaasidest tingitud mõju oluline. Uue hoonestuse rajamise tagajärjel müra- ja välisõhu saastetase piirkonnas, välja arvatud ehitusaegselt, eeldatavalt märkimisväärselt ei suurene.

Kaitsmaks Kuivastu küla olemasolevaid hooneid ja seal elavaid inimesi võimaliku tekkiva tolmu leviku eest ehitustööde (sh Merevälja kinnistule kavandatava juurdepääsu rajamine) ajal, tuleb võtta kasutusele kõik vajalikud meetmed tolmu leviku tõkestamiseks. Ehitustööde ajal tuleb arvestada sotsiaalministri 04. märtsi 2002.a. määrusega nr. 42 „Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid”. Kavandatavate hoonete kasutamine ei too eeldatavalt kaasa olulist mõju välisõhu seisundile.

Jäätmetekkega seonduvad mõjud

Jäätmed tuleb liigiti koguda ja üle anda nii ehitustegevuse kui ka sellele järgneva hoonete kasutuse ajal. Nõuded liigiti kogumisele kehtestavad jäätmeseadus ja valla jäätmehoolduseeskiri. Ehitustegevusel tekivad jäätmed hoonete ehitamisel (ehitusmaterjalid, nende pakendid) Ehitusjärgselt tekkivad jäätmed on enamikus olmetegevuse käigus tavapärastel tekkivad jäätmed.

Nii ehitusjäätmed kui ka olmejäätmed tuleb koguda liigiti (jäätmemahutitesse) ning organiseerida nende regulaarne äravedu kehtiva jäätmeluba omava firma poolt. Jäätmeid kohapeal ei käidelda (va biolagunevad jäätmed, mida on lubatud kompostida) ja jäätmetekke mõju avaldub jäätmete lõppkättele juures. Eelnimetatud nõuete täitmise korral ei oma kavandatav tegevus eeldatavalt jäätmetekkest tulenevat olulist negatiivset mõju keskkonnale.

Mõju majanduslikele ja sotsiaalsetele aspektidele

Otsene mõju ümbruskonna inimestele avaldub valdavalt ehitustegevuse ajal ja seda suurenenud transpordikoormuse ning õnnetusteohu näol. Liikluskoormus teedel ei suurene eeldatavalt olulises mahus.

Ehitustegevuseks vajalikud raskeveokid võivad rikkuda juurdepääsuteid ning seeläbi mõjutada negatiivselt teisi tee kasutajaid. Selle vältimiseks tuleb ehitustegevus kavandada kuivale ajale. Juhul kui teed saavad siiski rikutud, tuleb teede endine olukord arendaja poolt võimalikult kiiresti taastada. Ehitusjärgsel ei oma planeeritav tegevus eeldatavalt olulist mõju majanduslikele ega sotsiaalsetele aspektidele.

Tegevusega kaasnevate avariiolekordade esinemise võimalikkus

Ehitamine on teadaolevalt üks avariide ja tööõnnetuste rohkeim tegevusvaldkond. Avariisid võib esineda igas etapis, eriti töötamisel erinevate seadmete ja mehhanismidega, kuid ka kemikaalide ja kütuste käitlemisel. Transpordi puhul pole välistatud õnnetusohu liikluses, kuid kuna tegemist vähese liiklusega teega, kus sõidukiirused on madalad, on õnnetuse toimumine pigem vähetõenäoline. Kõigi nõuete täitmisel saabki seega eeldatavalt tegemist olla vaid hädaolukordadega. Hoonete püstitamisel tuleb kinni pidada kehtivatest tööohutuse, tuleohutuse- ja tervisekaitse nõuetest. Ohutustehnika jälgimisel ja tehniliselt korras masinate kasutamisel on avariid tekkimine ja saasteainete levik pinnasesse või vette ning sellest olulise reostuse tekkimine ebatõenäoline.

Natura 2000 võrgustiku alad ja muud kaitstavad loodusobjektid planeeringualal, kavandatava tegevuse eeldatav mõju

Üleeuroopalise kaitstavate alade võrgustiku Natura 2000 eesmärk on tagada haruldaste või ohustatud lindude, loomade ja taimede ning nende elupaikade ja kasvukohtade kaitse. Natura 2000 loodusala ja linnuala on moodustatud Euroopa Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ ja 79/409/EMÜ järgides.

Merevälja maaiüksusest asub 342 m² Natura 2000 võrgustiku alal (Väinamere linnu- ja loodusala), samas ulatuses on kinnistu siseriikliku kaitse all Väinamere hoiuala.

Väinamere hoiuala (Saare)

Väinamere hoiuala kaitse-eesmärk on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide – veealuste liivamadalate (1110), liivaste ja mudaste pagurandade (1140), rannikulõugaste (1150*), laiade madalate lahtede (1160), karide (1170), esmaste rannavallide (1210), püsitaimeestuga kivirandade (1220), merele avatud pankrandade (1230), väikesaarte ning laidude (1620), rannaniitude (1630*), püsitaimeestuga liivarandade (1640), jõgede ja ojade (3260), kadastike (5130), lubjarikkal mullal kuivade niitude (6210*), lubjavesel mullal liigirikaste niitude (6270*), loodude (6280*), sinihelmikakoosluste (6410), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude (6510), puisniitude (6530*), allikate ja allikasooide (7160), liigirikaste madalsoode (7230), vanade loodusmetsade (9010*) ja puiskarjamaade (9070) ning II lisas märgitud liikide – hallhülge (*Halichoerus grypus*), läänemere viigri (*Phoca hispida bottnica*), teehe-mosaiikliblika (*Euphydryas aurinia*), suur-mosaiikliblika (*Euphydryas maturna*), kauni kuldkinga (*Cypripedium calceolus*) ja madala unilooga (*Sisymbrium supinum*) elupaikade kaitse, samuti Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EMÜ I lisas nimetatud linnuliikide ja I lisas nimetatud rändlinnuliikide elupaikade kaitse. Linnuliigid, kelle elupaiku

kaitstakse, on: soopart (*Anas acuta*), luitsnökk-part (*Anas clypeata*), piilpart (*Anas crecca*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), rägapart (*Anas querquedula*), rääkspart (*Anas strepera*), suur-laukhani (*Anser albifrons*), hallhani (*Anser anser*), väike-laukhani (*Anser erythropus*), rabahani (*Anser fabalis*), kivirullija (*Arenaria interpres*), sooräts (*Asio flammeus*), punapea-vart (*Aythya ferina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), merivart (*Aythya marila*), hüüp (*Botaurus stellaris*), mustlagle (*Branta bernicla*), valgepõsk-lagle (*Branta leucopsis*), sõtkas (*Bucephala clangula*), niidurüdi (*Calidris alpina schinzii*), suurrüdi (*Calidris canutus*), väiketüll (*Charadrius dubius*), liivatüll (*Charadrius hiaticula*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), välja-loorkull (*Circus cyaneus*), aul (*Clangula hyemalis*), rukkirääk (*Crex crex*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), laululuik (*Cygnus cygnus*), kühmnokk-luik (*Cygnus olor*), lauk (*Fulica atra*), sookurg (*Grus grus*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), punaselg-õgija (*Lanius collurio*), kalakajakas (*Larus canus*), tõmmukajakas (*Larus fuscus*), naerukajakas (*Larus ridibundus*), plütt (*Limicola falcinellus*), vöötsaba-vigle (*Limosa lapponica*), mustsaba-vigle (*Limosa limosa*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), mustvaeras (*Melanitta nigra*), väikekoskel (*Mergus albellus*), jääkoskel (*Mergus merganser*), rohukoskel (*Mergus serrator*), suurkoovitaja (*Numenius arquata*), kormoran ehk karbas (*Phalacrocorax carbo*), tutkas (*Philomachus pugnax*), plüü (*Pluvialis squatarola*), tuttpütt (*Podiceps cristatus*), naaskelnokk (*Recurvirostra avosetta*), hahk (*Somateria mollissima*), väiketiir (*Sterna albifrons*), räusktiir (*Sterna caspia*), jõgitiir (*Sterna hirundo*), randtiir (*Sterna paradisaea*), tutt-tiir (*Sterna sandvicensis*), vööt-põösalind (*Sylvia nisoria*), tumetilder (*Tringa erythropus*), mudatilder (*Tringa glareola*), heletilder (*Tringa nebularia*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*) ja kiivitaja (*Vanellus vanellus*).

Väinamere linnuala

Väinamere linnualal (EE0040001) Hiiu, Lääne, Saare ja Pärnu maakonnas: kaitstakse järgnevate liikide isendite elupaiku: soopart e pahlsaba-part (*Anas acuta*), luitsnökk-part (*Anas clypeata*), piilpart (*Anas crecca*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), rägapart (*Anas querquedula*), rääkspart (*Anas strepera*), suur-laukhani (*Anser albifrons*), hallhani e roohani (*Anser anser*), väike-laukhani (*Anser erythropus*), rabahani (*Anser fabalis*), hallhaigur (*Ardea cinerea*), kivirullija (*Arenaria interpres*), sooräts (*Asio flammeus*), punapea-vart (*Aythya ferina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), merivart (*Aythya marila*), hüüp (*Botaurus stellaris*), mustlagle (*Branta bernicla*), valgepõsk-lagle (*Branta leucopsis*), kassikakk (*Bubo bubo*), sõtkas (*Bucephala clangula*), niidurisla e rüdi e niidurüdi (*Calidris alpina schinzii*), suurrüdi e rüdi e suurrisla (*Calidris canutus*), väiketüll (*Charadrius dubius*), liivatüll (*Charadrius hiaticula*), mustviires (*Chlidonias niger*), valge-toonekurg (*Ciconia ciconia*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), välja-loorkull (*Circus cyaneus*), aul (*Clangula hyemalis*), rukkirääk (*Crex crex*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), laululuik (*Cygnus cygnus*), kühmnokk-luik (*Cygnus olor*), valgeselg-kirjurähn (*Dendrocopos leucotos*), põldtsiitsitaja (*Emberiza hortulana*), lauk (*Fulica atra*), rohunepp (*Gallinago media*), värbkakk (*Glaucidium passerinum*), sookurg (*Grus grus*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), punaselg-õgija (*Lanius collurio*), kalakajakas (*Larus canus*), tõmmukajakas (*Larus fuscus*), naerukajakas (*Larus ridibundus*), plütt (*Limicola falcinellus*), vöötsaba-vigle (*Limosa lapponica*), mustsaba-vigle (*Limosa limosa*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), mustvaeras (*Melanitta nigra*), väikekoskel (*Mergus albellus*), jääkoskel (*Mergus merganser*), rohukoskel (*Mergus serrator*), suurkoovitaja (*Numenius arquata*), kormoran e karbas (*Phalacrocorax carbo*), tutkas (*Philomachus pugnax*), hallpea-rähn e hallrähn (*Picus canus*), plüü (*Pluvialis squatarola*), tuttpütt (*Podiceps cristatus*), väikehuik (*Porzana parva*), täpikhuik (*Porzana porzana*), naaskelnokk (*Recurvirostra avosetta*), hahk (*Somateria mollissima*), väiketiir (*Sterna albifrons*), räusktiir e räusk (*Sterna caspia*), jõgitiir (*Sterna hirundo*), randtiir (*Sterna paradisaea*), tutt-tiir (*Sterna sandvicensis*), vööt-põösalind (*Sylvia nisoria*), teder (*Tetrao*

tetrix), tumetilder (*Tringa erythropus*), mudatilder (*Tringa glareola*), heletilder (*Tringa nebularia*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*) ja kiivitaja (*Vanellus vanellus*).

Väinamere loodusala

Väinamere loodusalal (EE0040002) Hiiu, Lääne, Saare ja Pärnu maakonnas kaitstakse järgmisi I lisas nimetatud elupaigatüüpe: veealused liivamadald (1110), jõgede lehtersuudmed (1130), liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (*1150), laiad madald lahed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), merele avatud pankrannad (1230), soolakulised muda- ja liivarannad (1310), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), püsitaimestuga liivarannad (1640), jõed ja ojad (3260), kuivad nõmmed (4030), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid – *6280), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), allikad ja allikasood (7160), lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (*7210), nõrglubja-allikad (*7220), liigirikad madalsood (7230), lubjakivipaljandid (8210), vanad loodumetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080), rusukallete ja jäärakute metsad (pangametsad – *9180), siirdesoo- ja rabametsad (*91D0) ning lammi-lodumetsad (*91E0).

Lisaks on loodusala kaitse-eesmärkideks järgmised Loodusdirektiivi II lisas nimetatud liigid ja nende isendite elupaigad, mille isendite elupaiku kaitstakse, on hallhüljes (*Halichoerus grypus*), saarmas (*Lutra lutra*), tiigilendlane (*Myotis dasycneme*), viigerhüljes (*Phoca hispida botnica*), harilik hink (*Cobitis taenia*), harilik võldas (*Cottus gobio*), jõesilm (*Lampetra fluviatilis*), harilik vingerjas (*Misgurnus fossilis*), emaputk (*Angelica palustris*), kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*), nõmmnelk (*Dianthus arenarius subsp. arenarius*), roheline kaksikhammas (*Dicranum viride*), kõnt-tanukas (*Encalypta mutica*), soohiilakas (*Liparis loeselii*), madal unilook (*Sisymbrium supinum*), püst-linalehik (*Thesium ebracteatum*), jäik keerdsammal (*Tortella rigens*), teelehe-mosaiikliblikas (*Euphydryas aurinia*), suur-mosaiikliblikas (*Hypodryas maturna*), paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*), vasakkeermene pisitigu (*Vertigo angustior*), väike pisitigu (*Vertigo genesii*) ja luha-pisitigu (*Vertigo geyeri*).

Kavandatava tegevuse mõju kaitstavatele aladele

Hoiuala või Natura 2000 võrgustikualade kaitse-eesmärkidena nimetatud liikide pesitsusalasid planeeringualal registreeritud ei ole. Lähtuvalt linnuliikide elupaiganõudlustest ei saa välistada olukorda, kus mõned liigid siiski võivad detailplaneeringu alal või sellega piirneval alal leiduda (nt kiivitaja praegusel heinamaal, merivart Merivälja kinnistuga piirneval merealal). Samuti ei saa välistada nahkhiirte esinemist ja hülgeleikide elutsemist rannal ning kinnistuga paikneval merealal.

Merevälja kinnistule jääval hoiuala osal ei ole inventeeritud ala kaitse-eesmärkide hulka nimetatud elupaigatüüpe, mistõttu võib järeldada, et planeeringuga kavandatavatel tegevustel puudub mõju kaitsealustele elupaigatüüpidele.

Linnuala kaitse-eesmärkidena nimetatud linnuliigid on valdavas ulatuses kas vee- või roostikuga seotud või läbirändavad liigid. Teadaolevalt Merevälja kinnistu hoiualasse jääval osal neid liike ei esine, mistõttu ei tulene planeeringuga kavandatavast tegevusest neile liikidele eeldatavalt olulist täiendavat mõju. Planeeringuga kavandatavast tegevusest (va ehitustegevuse ajal, kui mürafoon on eeldatavasti mõnevõrra suurem kui edaspidise elamute kasutamise ajal)

ei ole oodata oluliste segajate lisandumist, mis looduslikult esinevaid liike võiks häirida, kuid soovituslikult tuleks mürarikkad tegevused kavandata perioodi, mis jääb lindude pesitsusajast väljapoole. Asjakohane on mainida, et märkimisväärselt tekitab Merevälja kinnistu lähiümbruses müra lähistel asuva sadama aktiivne igapäevane kasutamine.

Detailplaneeringuga kavandataval tegevusel puudub eeldatavalt mõju detailplaneeringu alal asuvatele ja sellega piirnevatele võrgustikualadele, kuna ei ole ette näha olulist täiendavat inimõju (tallamine, müra, vms), mis võiks Natura 2000 võrgustikuala/hoiuala oluliselt mõjutada. Hoiualale lähimat uut hoonestusala jääb hoiualast eraldama juurdepääsutee ning teadaolevalt on kavas rajada ühepereelamu, mitte majutushoone äritegevuseks (millega kaasneks intensiivne liiklus ning rohkelt inimeste liikumist), mistõttu ei ole ette näha olulist mõju kaitstavale loodusobjektile.

Võttes arvesse planeeringu eesmärke ja kavandatavat mahtu ning kuna hoiuala ja planeeringuala eraldab olemasolev pinnaste, ei mõjuta kavandatav tegevus eeldatavalt oluliselt ei hoiuala ega Natura 2000 võrgustikualade kaitse-eesmärke.

Ranna ehituskeeluvööndi vähendamisega kaasnevad mõjud

Detailplaneeringuga soovitakse ranna ehituskeeluvööndit vähendada kavandatava ca 130 m veepiirist asuva õueala ning juurdepääsutee ulatuses.

Lähtuvalt looduskaitseaduse (LKS) § 34 sätetest on ranna kaitse eesmärk rannal või kaldal asuvate looduskoosluste säilitamine, inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine, ranna või kalda eripära arvestava asustuse suunamine ning seal vaba liikumise ja juurdepääsu tagamine. LKS § 40 sätete kohaselt võib ranna ehituskeeluvööndit suurendada või vähendada, arvestades ranna või kalda kaitse eesmärke ning lähtudes taimestikust, reljeefist, kõlvikute ja kinnisasjade piiridest, olemasolevast teede- ja tehnovõrgust ning väljakujunenud asustusest.

Merevälja detailplaneeringu elluviimise korral rannal asuvad looduskooslused valdavas osas säilivad (maakasutuse muutus toimub hoonete aluse pinna ja õueala ulatuses, mis on kavandatud ca 130 m kaugusele rannajoonest). Inimtegevusest lähtuva täiendava kahjuliku mõju lisandumist ei ole ette näha ja detailplaneeringu elluviimine suunab asustust ranna eripära arvestavalt (hoonestus kavandatakse olemasolevast ehitusjoonest sisemaa poole. Planeeringu eesmärgi täitumisel ei halvene juurdepääs rannale võrreldes praeguse seisuga, samuti ei piirata vaba liikumist rannal täiendavalt. Seega võtab eeldatav ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanek arvesse ranna kaitse eesmärke ja lähtub ka taimestikust (hoonestus kavandatakse haritavale maale, mitte looduslikule (rohu)maale) ning reljeefist (hoonestus kavandatakse reljeefi kõrgemale osale, ca 3 m samakõrgusjoonele). Tegevust kavandatakse lähtuvalt kinnisasjade piiridest ja kõlvikutest optimaalselt: täiendav inimtegevusest lähtuv mõju on suurim praegusel juba inimtegevuse poolt mõjutatud haritaval maal ja üldjoontes kõlvikute piirid säilivad.

Kavandatavad tegevused arvestab üldjoontes ranna eripära ning on mahult väikesed ja seetõttu on ka eeldatavad mõjud väheolulised.

Asjaomaste asutuste seisukohad

Keskkonnaamet asus oma 15.02.2023 kirjas nr 6-5/23/1263-2 seisukohale, et planeeritava tegevusega ei kaasne eeldatavalt KeHJS § 22 mõistes olulist keskkonnamõju, ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku alale on välistatud ning KSH algatamine ei ole eeldatavalt vajalik.

Keskkonningimustega arvestamine on võimalik planeerimisseaduse § 126 lg 1 p 12 kohaselt detailplaneeringu menetluse käigus. Esmase seisukoha ranna ehituskeeluvööndi vähendamise võimalikkuse osas esitab Keskkonnaamet detailplaneeringu kooskõlastamise käigus, kui ehitamisega seotud asjaolud on selgunud.

Päästeamet (20.01.2023 nr 7.2-3.4/416-2) ja Transpordiamet (09.02.2023 kiri nr 7.2-2/23/1399-2) esitasid oma seisukohad planeeringu koostamiseks, kuid ei avaldanud arvamust keskkonnamõjude eelhinnangu osas.

Rahandusministeerium juhtis oma 22.02.2023 kirjas nr 15-3/416-2 tähelepanu asjaolule, et Saare maakonnaplaneeringu 2030+ tehniliste võrgustike kaardil asub planeeringualal Kuivastu-Orissaare teelõiguna planeeritud kergliiklustee ja püsiühenduse trassikoridor. Samuti toodi välja, et Merevälja katastriüksus paikneb kogu ulatuses Suure väina püsiühenduse ja selle toimimiseks vajaliku taristu riigi eriplaneeringu alas ühel võimalikest trassikoridoridest. Kui planeeringualas asuv trassialternatiiv osutub parimaks, võib selguda, et detailplaneering ei ole elluviidav. Samuti märkis Rahandusministeerium, et kui Merevälja katastriüksusele jääb silda teenindav ala osaliselt, võivad liiklusvoogudega kaasnedä müra ja õhusaaste. Sellisel juhul ei ole hetkel koostatud KSH eelhinnang detailplaneeringu realiseerimiseks asjakohane.

Lähtudes eelnevast tegi Rahandusministeerium ettepaneku kaaluda detailplaneeringu algatamise otstarbekust, kuna eriplaneeringu koostamine on pooleli. Samas tõi Rahandusministeerium välja, et arvestades maakonnaplaneeringus ja üldplaneeringus toodut saab alternatiivse võimalusena detailplaneeringus ette näha, et kavandada saab vaid ajutise iseloomuga ehitisi, mis tuleb lammutada juhul, kui antud alale kavandatud trassialternatiiv osutub sobivaimaks.

Kokkuvõte

Planeeringualal ei kavandata keskkonnaohtlikke tegevusi ega ka vastavate objektide rajamist, mistõttu olulisi negatiivseid mõjusid kavandatavate hoonete rajamise ega ehituskeeluvööndi vähendamisega ette näha pole. Kavandatav tegevus võib mõjutada vähesel määral järgmisi mõjuvaldkondi: välisõhk (müra, tolm, heitmed välisõhku), sotsiaalne keskkond (ajutiselt suurenev liikluskoormus peamiselt ehitustegevuse ajal, müra), pinnas ning põhja- ja pinnavesi (õnnetuseoht). Kavandatava tegevusega ei ületata eeldatavalt õigusaktides kehtestatud lubatud piirväärtusi ning looduse taluvusvõimet. Võttes kasutusele vastavaid vajalikke meetmeid ehitustöödel on võimalik leevendada negatiivseid mõjusid ning minimeerida õnnetuste ilmnemise võimalust.

Keskkonnamõju eelhinnangu järelduste alusel ei ületa kavandatav tegevus eeldatavalt tegevuskoha keskkonnataluvust, ei põhjusta keskkonnas pöördumatuid muutusi, ei sea ohtu inimese tervist ja heaolu, kultuuripärandit ega vara. Kuna kavandatav tegevus ei oma eeldatavalt olulist keskkonnamõju ja planeeringuga kavandatu mõju keskkonnale tuleb muuhulgas analüüsida detailplaneeringu koosseisus, siis ei ole täiemahulise keskkonnamõjude strateegilise hindamise algatamine põhjendatud.